

Als God
eindelijk
antwoord geeft

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Zondag 16 april 2023
Voorganger: ds. Niels de Jong

Preek

Dienst 16 april 2023, voorganger: ds. Niels de Jong

Als God eindelijk antwoord geeft

Als iemand anders niets tegen je zegt, is dat lang niet altijd een probleem. Stel je maar twee oudere mensen voor, twee geliefden, een leven lang al bij elkaar. En ze zitten stil op een bankje. Dan is dat helemaal prima. Er zit niets tussen hen in. Er hoeft ook niets gezegd te worden. Het is goed zo. Maar soms is het wel een probleem als die ander niets tegen je zegt. Stel je maar een zoon van 18 voor, die omdat er zoveel mis gegaan was, maar uit huis gaat. En vervolgens ook niets meer hoort van zijn ouders. Wat die zoon ook probeert om ten minste iets van contact te hebben, dat er dan niets terugkomt, geen berichtje, geen enkele reactie, geen enkele moeite om iets te antwoorden. Dan is zo'n stilte vreselijk pijnlijk.

En zo kan het ook tussen mensen en God zijn. Soms is het helemaal niet nodig dat er een antwoord komt, of een signaal, of een teken. Want het zit goed. Maar die stilte van Boven kan wel een probleem zijn als je in een situatie als Job komt – er is rampspoed, lijden, je wordt getroffen door kwaad, mensen laten je in de steek en je hebt honderden vragen – ook over Gods rol, betrokkenheid, positie. Dan is stilte van Boven bijzonder pijnlijk.

[Job 38: 1 - 8](#) en [Job 42: 7 t/m 17](#)

Voor Job lijkt die stilte van God hoe langer hoe meer lastig te verteren. Hij was zo'n beetje alles wat hem lief was en wat waarde voor hem had, kwijtgeraakt. En toch houdt hij aan God vast, maar hij hoe ook schreeuwt tot God, klaagt, huilt, scheldt, vraagt, roept – hij hoort niets van God. En die stilte van Boven doet bij Job hoe langer hoe meer pijn. Het is in ieder geval hetgeen waar Job het vaakst en het heftigst over klaagt – dat hij niets van God of Gods troost merkt, geen antwoord, geen teken, geen uitspraak, geen verklaring. Niets.

Het is zoals die vrouw waar ik het in een eerdere preek over had – in wie ik Jobs lijden zo herkende. Die al zo veel en zo lang te lijden heeft – tientallen jaren lang. Ook zij herkende de boosheid, de vragen, de klachten van Job richting God ook. En zij concludeerde ook na een leven lang worstelen met God, merkte ze op: 'maar ik mis God ook zo vaak'.

Job miste God ook zo enorm. Hij bleef geloven, bleef hopen, maar het deed zo'n zeer dat hij in al zijn moeite en worstelingen niets van God hoorde. Misschien herken je daar wel iets van. Dat juist toen je hem voor je gevoel het meest om een antwoord verlegen zat – je niets van God hoorde. Vanwege bepaald lijden. Of vanwege het lijden van iemand die je liefhebt. Of om een andere reden – bv. vanwege twijfels over het geloof, over de bijbel, over God zelf. Dat je zo hoopte om iets van God te vernemen. Of vanwege een bepaalde breuk in je leven – dat je zo hoopte dat je zou merken, voelen, horen dat God niet met je gebroken had. Of omdat je om wat voor reden ook aan het worstelen was met jezelf, met een ander, met het leven. En dat dan God ook niets van zich liet horen. Dat is pijnlijk.

Misschien herken je daar wel iets van. Dat juist toen je hem voor je gevoel het meest om een antwoord verlegen zat – je niets van God hoorde.

En die pijn is hoofdstukken lang voelbaar in het bijbelboek Job. Die pijn is zo voelbaar dat je moeite moet doen om het hoofdstuk na hoofdstuk uit te houden, vol te houden met lezen. Maar als je dat doet, dan komt er uiteindelijk toch een antwoord van God. Want in hoofdstuk 38 neemt God het woord. En goed ook, er staat in de bijbel geen langer antwoord van God genoteerd. Maar hoe lang het antwoord ook is – God gaat niet of nauwelijks in op de vragen die Job had gesteld. Geen verklaring, geen uitleg, geen reden voor Zijn afwezigheid. Niets van dat alles.

Terwijl Job daar wel om gevraagd had - Job had ca. 60 vragen gesteld en daarbij onder andere ook vaak gevraagd of God zou antwoorden. Job zegt bijvoorbeeld ergens: 'roep mij, dan zal ik antwoorden, of ik zal spreken en dan antwoordt u'. Job wil contact, iets horen. Maakt niet uit wie er begint, als er maar contact is. Een woord. En er is ook de teleurstelling dat het niet gebeurt. Zo zegt Job: 'ik roep U om hulp, maar U antwoordt niet; ik sta voor U, maar U wilt mij niet zien'. Je voelt de pijn ook. Het voelt alsof God hem gewoon laat staan, negeert, hem doodzwijgt. En in zijn laatste redevoering klinkt er ook boosheid door als hij zegt: 'Laat nu de Ontzagwekkende antwoord geven'. Hij hoeft niets meer van zijn vrienden te horen – alleen God mag het nog zeggen wat hem betreft. En dan – als zowel Job en zijn vrienden eindelijk uitgepraat zijn – dan komt er dus dat antwoord: Job 38: 1 - 8.

En zo gaat het hoofdstukken lang. Waar was jij Job toen ... en dan komen er allerlei vragen over het ontstaan van bv. planeten. Job, wat weet jij van... En dan volgen er allerlei natuurverschijnselen. Weet jij wat het is om ... En dan volgen er allerlei vreemde dingen uit het dierenrijk die blijkbaar geregeld moeten worden. Het zijn natuurlijk allemaal vragen waarop het antwoord alleen maar kan zijn: 'daar weet ik niets van...'. En daarom dat God vervolgt: 'En Job, als jij van al die dingen niets weet, als jij Mij niets daarover kunt uitleggen, kun jij Mij dan terechtwijzen?' Na twee hoofdstukken vol vragen, natuurverschijnselen, zegt God: 'Een mens die met de Ontzagwekkende twist – kan hij Hem iets leren? Laat die God terechtwijst op dit alles antwoorden!'

En Job stelt dan: 'Ik ben onaanzienlijk, wat zal Ik U antwoorden? Ik leg mijn hand op mijn mond. Ik heb eenmaal gesproken en zeg niets meer, tweemaal – en doe er het zwijgen toe'.

En God gaat vervolgens gewoon verder met nog meer hoofdstukken met vragen waar Job dan precies was toen alles ontstond en of Job dan misschien biologische fenomenen wellicht kon verklaren. En als je alles gelezen hebt, dan zou je kunnen concluderen: 'nou, Job heeft wel antwoord gekregen, maar geen antwoord op al de vragen die hij gesteld had in al die hoofdstukken daarvoor.'

Maar verrassend genoeg – hoe bevreemdend dat antwoord voor ons ook is – Job kan er mee leven. Want in hoofdstuk 42 zegt hij dat hij God heeft horen spreken, en gezien heeft wie God is. En dat hij daarin troost heeft gevonden. Niet zozeer wat God gezegd heeft, maar dat God geantwoord heeft, is voor hem blijkbaar al genoeg.

Misschien is dat ook wel een boodschap van het bijbelboek Job. Het kan lang stil zijn, het kan lang duren, maar een antwoord van God komt er. En het is misschien niet het antwoord dat je zocht of verwachtte, maar God maakt je duidelijk dat Hij er is. Als je werkelijk van hem wilt horen, als je werkelijk om God verlegen zit, als je met recht God erbij roept, dan komt God wel met een antwoord. Waarin hij je geen uitleg of verklaring geeft, maar wel laat merken dat Hij er is, je gehoord heeft, je gezien heeft. Soms komt dat antwoord snel – daar ken ik ook allerlei voorbeelden van, zowel vanuit de bijbel als in verhalen van mensen. Maar soms komt dat antwoord ook helemaal niet snel. Verre van dat.

Maar verrassend genoeg – hoe bevreemdend dat antwoord voor ons ook is – Job kan er mee leven. Want in hoofdstuk 42 zegt hij dat hij God heeft horen spreken, en gezien heeft wie God is. En dat hij daarin troost heeft gevonden. Niet zozeer wat God gezegd heeft, maar dat God geantwoord heeft, is voor hem blijkbaar al genoeg.

Job is er een voorbeeld van dat het lang kan duren. En zo kan het nog steeds gaan. Zo las ik van een Iraanse voorganger bij wie het zo ging. Deze man gaf leiding aan een ondergrondse kerk, maar werd opgepakt. Eenendertig dagen lang zat hij in een isoleercel. In complete afzondering, terwijl het licht aan bleef. En elke keer als hij bijna in slaap viel, werd er harde muziek aangezet of moest hij opstaan om verhoord te worden. De voorganger ging er kapot aan. Toen hij daarover vertelde aan een Nederlandse collega, vroeg die hem: 'maar je zult toch wel wat gemerkt hebben van God?' Hij zei: 'Niets, helemaal niets'. Na de isoleercel zat hij nog vijf maanden gevangen. Zeker elke week kwamen ze even langs en dan zeiden ze: 'vannacht gaan we je iets geven waardoor je gaat praten. En dan dumpen we je. Blijf je zwijgen, dan weten we je vrouw en je kinderen te vinden.' Er gebeurde vervolgens niets, maar in de tussentijd werd hij steeds radelozer. Ook in die periode merkte hij niets van God.... Hij vertelde aan die Nederlandse predikant: 'Na zes maanden kon ik niet meer. Ik kon nog maar één ding doen: alles onderschrijven wat ze van mij vroegen. Ik heb toen mijn geloof verloochend en mijn handtekening gezet.' Net als bij Job, overkwam hem een vreselijke rampspoed en vervolgens liet God het voor zijn gevoel compleet afweten. Hoe het afliep? De voorganger vertelde: 'Uiteindelijk was ik voor de laatste keer bij de rechter om het papier te ondertekenen dat ik alles zou herroepen. Toen zei die rechter met een grijns op zijn gezicht: 'Nu heb je er zeker wel spijt van, hè? Dat je je ooit met dat christelijk geloof hebt ingelaten?' Op dat moment voelde ik een enorme kracht in mij. Het kwam niet uit mezelf, het kwam van God. Voor ik het wist, zei ik: 'Nee, ik heb er geen spijt van. Dat heb ik nooit gehad, en dat zal ik nooit krijgen ook.' En opeens stond ik te getuigen. Op het ongelukkigste moment hervond ik mijn geloof. De rechter zei toen: Er is met jou niets te beginnen. Maak dat je wegkomt, en we zullen bij de grens niet moeilijk doen'.

De Iraanse voorganger weet nog steeds niet waarom het zo ver moest komen. Waarom het zo lang moest duren. Maar hij wist genoeg. God was uiteindelijk toch gekomen met een antwoord – in de vorm van wonderbaarlijke uitredding, op het moment dat alles al misgegaan was.

Je hoeft natuurlijk niet in zulke extreme omstandigheden te verkeren om last te hebben van de stilte van Boven. Je last kan heel anders zijn, veel minder duidelijk misschien ook, veel meer zich van binnen afspelen. Je pijn kan veel meer in het verleden liggen. Of je hebt last van angst, of twijfel, of zorgen. Maar ook dan, zelfs als je geloof aan een zijden draadje hangt, kan het zijn dat je niets van God verneemt. Geen signaal, geen teken, geen woord, geen antwoord, maar stilte.

Waarom dat gebeurt? Dat blijft gissen. Is het een geloofstest, zoals het bij Job lijkt? Is het een manier om geloof te verdiepen en vertrouwen te laten groeien? Is het een manier om iemand sterker te laten worden? Moeten we misschien ook geduld met God leren te hebben? Of moeten we leren dat lang niet alles te begrijpen is en wordt van ons gevraagd het maar gewoon vol te houden?

Daar geeft het boek Job geen uitsluitsel over. Het verschilt waarschijnlijk ook van situatie tot situatie. Maar het bijbelboek geeft wel aan dat die stilte van Boven zelfs de besten kan overkomen. Want Job, zo stelt het bijbelboek duidelijk, was vroom, rechtvaardig, meed iedere vorm van kwaad. We kennen het bijvoorbeeld ook van Moeder Teresa – ook zo'n geloofsheld, ook haar overkwamen jaren en toch jaren van pijnlijke stilte van Boven.

En misschien hoor je helemaal niet bij de besten of sterkst gelovigen - het bijbelboek Job suggereert dan toch: het antwoord van God komt wel. Misschien pas als je zelf aan het eind van je Latijn bent. Of nog later. Of nog veel later. Maar het komt.

*Het bijbelboek Job geeft aan dat die stilte van Boven
zelfs de besten kan overkomen.*

En het antwoord kan op veel verschillende manieren komen. Maar laten we stilstaan bij de twee manieren dat het tot Job kwam – die op een bepaalde manier beide hetzelfde zeiden.

1.) Allereerst in de vorm van een bepaalde boodschap. Bij Job in al die woorden van God waarin God hem be vraagt. Zo kan het dat je opeens een woord hoort, een boodschap krijgt, een vraag die je niet meer loslaat. Via het lezen van de bijbel, een sterke gedachte waarvan je zeker weet dat je die niet van jezelf hebt, via een woord uit een preek of een lied, wat gewoon iemand tegen je zegt. En je weet gewoon – dit is niet zomaar iets, dit is van God.

Zo wist God het ook – kan hij er eindelijk het zwijgen toe doen. Hij weet genoeg. Inderdaad - die vrienden met hun theorieën en ongenadige systemen. Daar had hij het bij het rechte eind gehad om zich daar fel tegen te verzetten. Maar hij zat zelf mis als het om God ging, zo geeft hij aan het begin van hoofdstuk 42 toe. Zijn lijden was geen teken van Gods woede over hem, dat was niet omdat God tegen hem zou zijn. Hoe het wel zat, dat weet hij nog steeds niet, maar God is nooit zijn tegenstander geweest. God stond aan zijn kant.

En dat is wat God ons op talloze manieren wil laten weten - dat God God is en dat je Hem lang niet altijd begrijpt, maar dat Hij wel te vertrouwen is.

2.) Ten tweede kwam het antwoord van God in een zegen als nooit tevoren. Een zegen die niet het resultaat was van Jobs slimheid of zijn harde werken. Die zegen viel Job toe, daar zat Gods hand achter. Want Job krijgt eerst goudstukken vanuit zijn netwerk. En vervolgens komt hij weer tot een enorme welvaart. En waar hij in het begin van het Bijbelboek al de rijkste man van het Oosten wordt genoemd, wordt hij nog dubbel zo rijk ten opzichte van eerst. En hij krijgt ook nog eens 10 kinderen – ook weer een teken van enorme zegen. En Job leeft daarna nog 140 jaar, zo staat er. Waar 70 jaar gold als een gezegend mensenleven, daar krijgt Job dat dus ook dubbel terug.

Dit moet je niet opvatten alsof God aan compensatieregelingen doet – voor geleden schade, of iets dergelijks. Zeker geliefden die je verloren hebt, zijn niet te compenseren. Maar ook als je bedrijf ten gronde is gegaan of je huis kwijt bent geraakt, of je relatie is stuk, of je jaren bent verloren door ziekte - daar is niet echt een compensatieregeling voor te treffen die werkelijk alle pijn wegneemt.

Hoe dan wel op te vatten? Dit is te lezen als een onderstreping van die boodschap dat God Job echt goed gezind was. En dat God Job daarom zoveel leven, zoveel zegen heeft gegeven. Dat moet je trouwens nooit omdraaien – dat wanneer je tegenspoed hebt, weinig welvaart, dat God je dan niet goed gezind zou zijn. En je moet het ook nooit zo stellen dat iedereen die rijk en welvarend is, dus vast wel goed heeft geleefd. Dan maak je er weer een systeem van, een systeem-van-hoe-God-werkt, en voor je het weet is zo'n systeem net zo ongenadig als die systemen van die vrienden van Job.

Maar hier in het bijbelboek Job is die enorme zegen, een antwoord van God dat God hem wel degelijk goed gezind is. En zo herken ik dat soms bij anderen ook – dat ze bevestiging van God krijgen door onverdiende zegen. Dat opeens de wind mee hebben, op een ongedachte manier. Dat hen opeens allemaal dingen toevallen. Dat kun je niet afdwingen, het is geen recht, je kunt dat niet claimen, het werkt niet altijd zo - maar je bent gelukkig te prijzen als het je op die manier overkomt en God je antwoordt door je allerlei dingen te laten toevallen.

Dat is wat God ons op talloze manieren wil laten weten - dat God God is en dat je Hem lang niet altijd begrijpt, maar dat Hij wel te vertrouwen is.

Ik weet niet waar jij zit en of je iets van dit hele verhaal van Job herkent. Veel mensen hebben me de afgelopen weken gezegd – vaak zomaar even tussendoor – zoveel vanuit dit bijbelboek te herkennen. Verbazend veel mensen, eerlijk gezegd. Maar misschien is dat bij jou niet zo – gaat het tussen jou en God een stuk gelijkmatiger. Of voelt God wel vaak dichtbij, of krijg je al met regelmaat een bemoediging van boven. Of zit het gewoonweg goed tussen jou en God en is het ook prima als het stil blijft van Boven.

Als dat zo is, zou ik zeggen: hou Job in je achterhoofd, dat het bij jou of bij anderen soms gewoonweg bijzonder stil kan blijven van Boven. Maar weet dan dat het lang kan duren, veel te lang, maar dat God wel komt met een antwoord. Al zal het misschien wel een ander antwoord zijn dan je had verwacht.

En als je bij de mensen hoort, die wel veel en makkelijk dingen herkennen uit het bijbelboek Job. Weet dat je een van de velen bent. En dan zou ik willen zeggen: Ik hoop dat je vol kunt houden. Schreeuw, vraag, zwijg, twijfel gerust. Maar ik hoop dat je vol kunt houden. God komt je wel tegemoet met een antwoord – op Zijn tijd, op Zijn manier.

Hoe ik dat kan zeggen? Dat God toch wel antwoordt? Hoe kun je daarop vertrouwen? Op basis van dat hele verhaal van Job. Maar nog veel meer op basis van het hele verhaal van Jezus Christus. Want God laat zich kennen via het bijbelboek Job, maar nog veel meer door Jezus. En het verhaal van Jezus vertoont veel gelijkenissen met het verhaal van Job. Net als in hoofdstuk 1 en 2 van Job, sloeg ook bij Jezus het kwaad toe, hij werd slachtoffer van een duivels kwaad, het werd vreselijk donker, hij verloor alles. Dat noemen we Goede Vrijdag. En net als in Job 3 t/m 37 bleef de hemel ook bij Jezus stil. Bij alle ramspoed die hem trof, en ook na dat vreselijke lijden, dat vreselijke kruis, die vreselijke dood, bleef het stil. Dat noemen we Stille Zaterdag. En net als in Job 38 t/m 42 antwoordde God alsnog. Hij rehabiliteerde Jezus. Hij stelde hem in het gelijk. Hij was de goede, de onschuldige. Alles wat hij gezegd had bleek waar. Hij had juist gesproken van God en niet al die religieuze tegenstanders van Hem. Dat noemen we Pasen.

En dat hele verhaal van Goede Vrijdag, Stille Zaterdag en Pasen is uiteindelijk het grootste antwoord dat God gegeven heeft aan een wereld die zo worstelt met kwaad, ongeluk, verdriet, rouw en dood. Dat antwoord geeft jou en mij geen verklaring voor het lijden, geeft geen afdoende uitleg voor waarom het kwaad onschuldigen kan treffen, legt ook niet even uit hoe dingen komen zoals ze komen. Maar dat hele verhaal van Jezus van Goede Vrijdag t/m Pasen geeft wel vertrouwen. Dat God betrokken is. Te vertrouwen is. Herstelt. Rehabiliteert. En uiteindelijk zegent als nooit tevoren. En leven geeft, nieuw leven, echt leven. En dat hele verhaal van Jezus is in het christelijk geloof de basis om te geloven dat het goed komt. Vaak genoeg al voor de grens van de dood. Maar zeker niet altijd. Maar dat verhaal van Jezus zegt mij dat God dat ook over de grens van de dood alsnog het goed kan laten komen. Om over de grens van de dood het leven te geven als nooit tevoren.

Amen.

Het verhaal van Jezus is in het christelijk geloof de basis om te geloven dat het goed komt. Vaak genoeg al voor de grens van de dood. Maar zeker niet altijd.

Het verhaal van Jezus zegt mij dat God dat ook over de grens van de dood alsnog het goed kan laten komen. Om over de grens van de dood het leven te geven als nooit tevoren.